

Brussel, 31.5.2017
COM(2017) 291 final

ANNEX 2

BIJLAGE

bij de

DISCUSSIONOTA

OVER DE VERDIEPING VAN DE ECONOMISCHE EN MONETAIRE UNIE

Bijlage 2. Het instrumentarium van de economische en monetaire unie

Op basis van de lessen die uit de crisis zijn getrokken, is het instrumentarium van de economische en monetaire unie ingrijpend herzien en versterkt sinds 2010. Er is vooruitgang geboekt op vier fronten:

Het instrumentarium van de economische en monetaire unie vandaag

Bron: Europese Commissie

Op het hoogtepunt van de crisis van 2011-2013 of in de onmiddellijke nasleep daarvan werden grote stappen gezet om de integriteit van de eurozone te vrijwaren en de architectuur ervan te consolideren:

- Er werden nieuwe regels ingevoerd om de coördinatie van het economisch en het begrotingsbeleid te verbeteren, en om ervoor te zorgen dat daarover een betere discussie wordt gevoerd op nationaal en op Europees niveau. Daartoe werd een jaarlijkse besluitvormingscyclus – het Europees semester – ingevoerd om de prioriteiten van de EU en de nationale prioriteiten beter op elkaar af te stemmen door middel van nauwere monitoring en beleidssturing. De begrotingsregels van de EU, die zijn vastgelegd in het zogenaamde stabiliteits- en groeipact, werden aangevuld met de zogenaamde "sixpack"- en "twopack"-wetgeving, en met het intergouvernementele Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de economische en monetaire unie (VSCB) dat het "begrotingspact" omvat. Ze hielpen om een nauwer toezicht op de nationale begrotingen te garanderen, verantwoordelijkere begrotingskaders tot stand te brengen en meer aandacht te besteden aan schuldniveaus. Deze regels voerden ook een nieuwe procedure in – de procedure voor macro-economische onevenwichtigheden. Die procedure helpt om ongunstige economische ontwikkelingen op te sporen en te corrigeren voordat deze zich realiseren.
- Er werd een aantal initiatieven genomen om een veiligere financiële sector te creëren voor de eengemaakte markt. Deze initiatieven vormen een zogenaamd "gemeenschappelijk

rulebook" voor alle financiële actoren in de EU-lidstaten. Het gemeenschappelijke rulebook wil zorgen voor één enkele reeks geharmoniseerde prudentiële regels waaraan instellingen in de hele EU zich moeten houden. Het "gemeenschappelijke rulebook" is ook de hoeksteen voor de zogenaamde bankenunie. Hoewel de bankenunie van toepassing is voor landen in de eurozone, kunnen ook niet-eurozonelanden daarvan lid worden. Als onderdeel van de bankenunie werd de verantwoordelijkheid voor het toezicht op en de afwikkeling van grote en grensoverschrijdende banken in de EU op EU-niveau gebracht. Daartoe werden het gemeenschappelijke toezichtsmechanisme (GTM) en een gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme (GAM) gecreëerd. De basisregels voor de verzekering van deposito's werden geharmoniseerd tussen de lidstaten zodat elk individueel deposito nu volledig beschermd is tot 100 000 EUR.

- Er werden reddingsfondsen gecreëerd om financiële steun te verlenen voor lidstaten die niet langer op de financiële markten konden lenen. Dit gebeurde aanvankelijk alleen op tijdelijke basis via het Europees financieel stabilisatiemechanisme (EFSM) en de Europese faciliteit voor financiële stabiliteit (EFSF). Het huidige noodfonds – het Europees stabiliteitsmechanisme (ESM) – is nu permanent en heeft een totale leningscapaciteit van 500 miljard EUR.

Sinds het aantreden van de huidige Commissie in november 2014, en met name na de publicatie van het verslag van de vijf voorzitters van juni 2015, werd een aantal verdere belangrijke stappen gezet:

- Het Europees semester van economische beleidscoördinatie kreeg een andere vorm. Er worden meer gelegenheden geboden voor de lidstaten en de belanghebbenden (nationale parlementen, sociale partners, maatschappelijke organisaties) om op alle niveaus discussie te voeren. Er ging meer aandacht uit naar de uitdagingen van de eurozone als geheel, met specifieke aanbevelingen en een nauwere monitoring van overloopeffecten. De flexibiliteit binnen de regels van het stabiliteits- en groeipact werd gebruikt om hervormingen en investeringen te ondersteunen, en om de conjunctuurencyclus beter te weerspiegelen.
- Sociale overwegingen werden op gelijke voet geplaatst met economische overwegingen, met specifieke aanbevelingen en nieuwe sociale indicatoren als onderdeel van het Europees semester. De Commissie deed ook concrete voorstellen om een Europese pijler van sociale rechten te creëren, die als kompas moet dienen voor een hernieuwd convergentieproces. Vóór de sluiting van het nieuwe programma ter ondersteuning van de stabiliteit van Griekenland werd een specifieke sociale-effectbeoordeling verricht.
- Om input en ondersteuning te bieden voor het proces van hervormingen op nationaal niveau, stelde de Commissie een aanbeveling aan de lidstaten van de eurozone voor, die door de Raad werd aangenomen, om adviserende nationale comités voor de productiviteit op te richten. De Commissie richtte ook een ondersteuningsdienst voor structurele hervormingen op om deskundigheid uit heel Europa samen te brengen en technische ondersteuning te bieden aan de lidstaten die daarvoor belangstelling hebben.
- Als onderdeel van de voltooiing van de bankenunie stelde de Commissie een Europees depositoverzekeringstelsel voor, dat geleidelijk moet worden ingevoerd tegen 2025. Daardoor zouden alle deposanten in de eurozone in dezelfde mate bescherming genieten, ook in het geval van grote plaatselijke schokken. Zij stelde ook een uitgebreid

wetgevingspakket voor om de risico's verder te beperken en de financiële instellingen van de EU en de banksector in het bijzonder veerkrachtiger te maken.

- In het kader van de werkzaamheden voor de begrotingsunie hebben de Commissie en de Raad gewerkt aan de vereenvoudiging van de bestaande regels. Zij keken bijvoorbeeld naar de ontwikkeling van de zogenaamde benchmark voor overheidsuitgaven, die regeringen gemakkelijker kunnen controleren en die dus beter hun voornemens weerspiegelt. De Commissie vroeg ook om meer focus op de prioriteiten van de eurozone bij de start van elk Europees semester en een positievere begrotingskoers voor de eurozone als geheel. Het nieuw opgerichte Europees Begrotingscomité zal de evaluatie van de toepassing van de EU-begrotingsregels ondersteunen.
- In het kader van de versterking van de eengemaakte markt, en als onderdeel van het bredere Investeringsplan voor Europa, hielpen verschillende initiatieven om de toegang tot financiering voor Europese ondernemingen te verbreden en te verbeteren. Zij zouden nu profiteren van grotere toegang tot de kapitaalmarkten – dankzij de zogenaamde kapitaalmarktenunie – terwijl zij momenteel vooral op bankfinanciering een beroep doen.
- In het kader van de inspanningen om de bestaande instellingen te versterken, stelde de Commissie voor de externe vertegenwoordiging van de eurozone in internationale financiële organisaties zoals het IMF te verbeteren, wat geleidelijk zou moeten worden geïmplementeerd tegen 2025. De werkzaamheden voor verdere stappen naar een eengemaakte vertegenwoordiging moeten nog beginnen. De Commissie ondersteunt ook de inspanningen van de Eurogroep om ervoor te zorgen dat zijn documenten en procedures transparanter zijn.